

OTCOVO DĚDICTVÍ

BYL JEDEN STARÝ KRÁL A MĚL TŘI SYNY. KDYŽ MU čas vypršel a z tohoto světa odbíratí se měl, ptal se jich, co by který chtěl, aby mu zanechal. Starší dva prohlásili se, že by si volili býti králi jako pan otec, nejmladší, Petka, pravil takto: „Ja, otěc, viacej něhcem, hiba čo by ma každý hněd lúbil, ak na mňa pozre!“

Otec dal každému, co si byli sami přáli, udělil jim požehnaní a umřel. Po smrti otcově umínili si bratří podívati se na kus do světa. – Starší dva vybrali se hrdě jako princové, Petka, nejmladší, jen tak ošerpán s nimi šel, jako chudý pocestný. Přišli na nocleh do jedné krčmy v lese. – Princové se ubírali do jizby, o Petku se nestarajíce, neboť se zaň styděli; on ale se po nich také neohlížel a vešel do kuchyně. Ale krčmářka, jsouc zaměstnána, zle se naň obořila: „No čože sa ten ošarpaněc sem pchá¹, hybaj!“ – Tu se naň obrátila, chtíc ho vyhnati; v tom okamžení ale všecká zlost ji pominula a Petka se jí velmi zalíbil. I vzala ho do jizby, předkládala mu lepších jídel než princům, lepšího vína k pití mu dala a měkčí lože mu ustlala. – Ráno když měli odcházeti, dala mu čutoru² pěkně opletenou řkouc: „Tu máš, abys pametal na mňa. Kolkokolvek ráz³ z něj buděš piť, naveky zostaně plná.“ Petka poděkoval se dobré krčmářské a ubíral se s bratry dále. Čutora byla plna nejvzácnějšího vína; Petka pil do sytosti i bratrům dal dosti, a přece z ní neubylo, i viděl, že není ošizen, a velice těšil se z toho daru. – Bratří mu to dosti záviděli, ale když se na něho podívali, nemohli mu přec jen ublížiti.

Přišli opět na nocleh do velkého dvorce. Princové všude napřed a Petka zůstával pozadu, že byl ošumělý; když sedali k večeři, šel a též přisedl. Tu se gazdina⁴ náramně rozhněvala

¹ Cpe. ² Láhev z vysušené dyně, rohožím opletená; nejvíce pro pocestné se hodí.

³ Kolikrátkoli. ⁴ Hospodyně.

a vzkřikla: „Ako sa muožeš opovážiť, ty trhan!“ – Vtom naň pohlédla a bylo po zlosti. Mile ihned k němu přistoupila, nejlepší jídla mu předkládala a modré s nebe by mu byla snesla. Večer ho na svoje vlastní lože položila, a když se ráno pryč ubíral, dala mu ubrousek řkouc: „Tu máš, abys na mňa pametal. Koľkokoľvek ráz ho prestreš, budeš mať na ňom jedál, čo sa ti ích zažiada.“ – Petka se gazdině pěkně krásně poděkoval a odešel s bratry dále.

Nemuseli ani krčmy hledati, ani se o jídlo starati, ubrousek jim dal nejlepších jídel, co jen hrdlo ráčilo, a čutora dala vína nejvzácnějšího.

Večer přišli opět na nocleh do jednoho zámku, kde je velmi vlídně přijali, to jest prince, o Petku se nehrubě starali. – Petka si z toho málo dělal, ometal se po dvoře, dokud se mu líbilo, a pak vešel do jizby, kde druzí besedovali. Paní hned vyskočila, chtěla ho hřešiti, dát ho vyhnati, ošerpance, ale sotva se naň podívala, srdce se jí pohnulo libostí k němu. Dala mu hned obléknouti krásné šaty, posadila ho vrch stolu, nejlepší jídla mu předkládala a nemohla se ani dosti v něm nahlížeti. – Také lože mu připravila, že spal jako v růžích. – Ráno když měl odcházeti, dala mu klobouček na tři rožky⁵ řkouc: „Tu máš, abys na mňa pametal. Keď si ten klobúček posadíš na ľavé ucho, bude zo všetkých troch rožkou strieľať, keď na pravé, bude hrať tak pekná muzika, že sa každému zapáči.“ – Petka se paní co nejpěkněji poděkoval, schoval klobouček a ubíral se s bratry dále. – I přišli do jednoho velkého města a v tom byl král, který měl jedinou dceru. Dcera ta byla krásná, ale nadmíru svéhlavá; král by rád byl viděl, aby se již vdala, ale ona žádného z ženichů, kteří na dovedy⁶ přijížděli, ani viděti nechtěla, a když přece jezdit nepřestávali, vyžádala si na otci, aby směla každého, kdo přijde o ni se ucházeti, do temnice⁷ dát zavříti a hladem i žízní ho tam mořiti.

⁵ Třírohý, na tři facky, jak se žertem říká. ⁶ Námluvy. ⁷ Vězení.

Tu přišli do města ti tři princové; když se jim zvěst o té svěhlavé prince, která nechtěla mužského viděti, donesla, umínili si navzdor tomu zákazu ucházeti se o ni. Jak si řekli, tak i udělali. Šli k zámku. Ta princa jak je zdaleka skrze priezor přicházeti viděla, hned rozkázala, aby se jich chopili a do temnice je zavřeli. – Tak se stalo; – ke dveřím postavili stráž. „No bračekouci, nič to preto, že nás zatvorili; napime sa a budme veselí!“ – řekl Peťka, vytáhl čutoru, napil se, dal bratrům, zavolal stráž, aby se napila, stráž přivolala druhých, ti třetích a do vězení se cesta netrhla. Peťka dal každému, kdo jen přišel, vína se napíti, jakového ani na královském stole nebylo, – a kdo se ho napil, výskal a zpíval. – Slyše král výskot napilých služebníků, ptal se, co se to děje, a tu mu vypravovali o podivné věžňově čutoře, z které ustavičně víno leje nejvzácnější, aniž by v ní ubývalo. – I zabažilo se králi čutory, a vzkázal Peťkovi, aby mu ji dal. – Vzkázalť Peťka králi, že mu dá čutoru, když mu dovolí u princeznina lože po celou noc stát. – I podivil se král té žádosti, ale že se mu té čutory tuze chtělo, šel k dceři a řekl jí, co Peťka žádá. Princezna nechtěla dokonce tomu přivolit, až teprv když král řekl, že jí dá do jizby na stráž dvanácte mužů, svolila. – Večer dovedli Peťku z vězení do princezniny jizby, kde bylo již oněch dvanácte mužů; princezna ležela na loži celá zakrytá a na tváři měla hustý závoj. Peťka se postavil k loži, stál tam nepohnutě, stál až do rána, ale nespátl ani jen prstu jejího.

Ráno odvedli ho do vězení, a když si byl naplnil několik nádob vínem, odevzdal čutoru králi. – Bratří ho za to plísnil; báli se, že budou míti žízeň a píti že nedostanou. – „Len sa vy nebojtě, veď máme ešte piť aj jest dost – len budme veselí,“ – těšil je Peťka, a prostřev ubrousek, přichystal skvostnou, velikou hostinu. Jedli, pili, a kdo jen přišel, dostal jísti do vůle; sbíhalit se lidé se všech stran. I ptal se král, jaký to shon lidu, a když slyšel o divotvorném ubrousku, zachtělo se mu ho. – „Keď mám piť, aby som mal i jest,“ – myslil si, a vzkázal

Petkovi, aby mu ubrousek dal. Petka mu vzkázal, že mu ho dá, když ho nechá přes noc u princeznina lože stát. – Král šel k dceři, řekl jí to a slíbil, že jí pošle opět dvanácte mužů na stráž. Princezna se po druhé nezdráhala, an se přesvědčila, že se Petka statečně choval. – Na noc odvedli tedy zase Petku k princezně, u níž stála již stráž. Jako první noc, tak stál u ní Petka i druhou noc až do rána, aniž by jen prstěčku jejího byl spatřil.

Ráno když ho do vězení odvedli, udělal si zásobu jídel a pak ubrousek králi odeslal. – Bratří ho ještě více plísnil, neboť věděli, že až sami ničehož míti nebudou, hladem že jich mořiti budou.

„Len vy sa zato nětráptě, bračekouci; čo by sme aj němali jest a piť, máme aspoň strelbu a muziku!“ – smál se Petka, a posadě si klobouček na levé ucho, způsobil tak líbeznou, utěšenou hudbu, že byl ní každý jako okouzlen. Jestli hrál vesele, pouštěl se každý do kola, a smutně-li, hrály slze lidem v očích. Zapomínali na jídlo, pití i na všechny obtíže a jen poslouchali. I k uším královým se ty zvuky líbezné zanášely, a všecek unešen poslouchal, nevěda, odkud ta kouzelná hra přichází.

„No, a teraz urobme si inú zábavku!“ řekl Petka, posadil si klobouček na pravé ucho a v tom okamžení strhla se taková střelba, že se zámek otrásal. Lidé z rozkoše tak náhle vytrhnutí mysleli, že svět se boří, a horem patem utíkali, kam který mohl. Král všecek zděšen vyběhl ven, v důmínce, že celé nepřátelské vojsko zámek dobývá, ale tu mu povídá jeden sluha, že si to jen zábavku urobil jeden z vězňů, – a začal vypravovati o divotvorném kloboučku. Když to král slyšel, rozkázal Petkovi, aby nechal střelby a ten klobouček aby mu dal. – I vzkázal Petka králi, že on střelby nechá, ale klobouček že mu dá jen tenkrát, jestli ho nechá přes celou noc u princezniných nohou klečeti. – Když to král slyšel, šel k dceři a povídal jí, co Petka žádá.

„Ej nie, otec, nědám ja mu svoju děvojskú ložu przniť,“ odpověděla princezna. Dlouho nechtěla pŕivolit, když ale otec slĕbil, že jí ětyryadvacet mužů dá na stráž, aby se jí nestala potupa, a když vypravoval o divotvorněm klobouĉku, dala se pŕemluviti.

Na noc dovedli Petku do princezniny jizby, kde stála již stráž. – Petka klekl si na lože k jejím nohous a nepohnutě se na ni díval. Ležela závojem zakryta, jako by z kamene vytesána byla. – Koneĉně ale nedalo jí to; ráda by pŕece byla zvěděla, co je to za jedon, co tak usilovně o jediný pohled její se uchází, že zaň i největší bohatství svoje dal. Pomalu pomalinku odhrnula závoj tak dalece, co by polooĉkem naň pohlédla. – Neznala, co ji ěeká! – Jakmile naň polooĉkem pohlédla, tu zrazu⁸ tak se do doň zalúbila, že hned závoj odhodila a stráž pryĉ poslala. Divil se král nemálo, když ráno vstal a viděl, že jsou dcera jeho a Petka jedno a že ona za jiného jíti nechce než za něho. Dal jim požeňnání. Princové byli hned z vězení puštěni a slavilo se hluĉně, královské veselí. – Po veselí vrátili se bratŕí Petkovi nazpět do svých království a litovali velmi, že si nežádali od otce těž takového dědictví jako on. Oni byli králové a nic více – ale jeho měl každý rád, kdo se naň podíval, on měl vzáĉné dary, krásnou ženu, a k tomu ke všemu stal se koneĉně i králem jako oni.

⁸ Náhle.